

การพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
แบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา เขต 1*

STUDENT'S SKILL DEVELOPMENT IN 21TH CENTURY BY
PARTICIPATORY ACTION RESEARCH: A CASE STUDY IN
THE SMALL SIZED SCHOOLS UNDER THE OFFICE
OF PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

อำนาจ บุญประเสริฐ

Amnat Boonprasert

พรทิพย์ คำชาย

Porntip Kamchai

พจนีย์ มั่งคั่ง

Pojanee Mangkang

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

Rajabhat Rajanagarindra University, Thailand

E-mail: amnat579@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 และ 2) ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาระดับทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประชากร คือนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 2 แห่ง คือ โรงเรียนวัดบางปลาน้ำ และโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาธรรม จำนวน 108 คน และกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนทั้ง 2 โรงเรียน จำนวน 108 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง ใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาระดับทักษะของผู้เรียน 2) การศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญ

* Received 14 November 2019; Revised 21 December 2019; Accepted 27 December 2019

ด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอน จำนวน 10 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการวิจัยพบว่า

1) ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.48) โดยมีทักษะในองค์ประกอบหลักที่ 1 ทักษะชีวิตและอาชีพ องค์ประกอบย่อยที่ 1 ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.42) 2) แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 จากการสนทนากลุ่มเห็นว่าให้ใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เมื่อนำไปทดลองในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 แห่งพบว่าผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะที่สูงขึ้น

คำสำคัญ: ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21, การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม, โรงเรียนขนาดเล็ก, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1

Abstract

The objective of this research is to study the level of skills of learners in the 21st century of 2 small schools under the Office of Primary Education Service Area 1 and 2) Study the guidelines for organizing learning activities to develop the skills of learners. Study in the 21st century of 2 small schools under the Office of Primary Education Service Area 1 as a participatory action research. Sign into 2 phases: 1) Study skills levels of learners in the 21st century student population is small. Under the Office of Chachoengsao Primary Educational Service Area, Area 1, academic year 2018, amount 2 places: Wat Bang Pla Nak School And 108 students from Ratthasatham School and 108 samples from both schools using specific random sampling methods. Use a questionnaire to study the level of learners 'skills. 2) To study the guidelines for organizing learning activities to improve learners' skills in the 21st century. The sample group consisted of administrators, teachers, and experts with expertise in teaching and learning management. A total of 10 people used the specific random sampling method. Analyzed by finding the average (\bar{X}) and the standard deviation (SD)

The results of the research showed that:

1) Skills of learners in the 21st century of 2 small schools under the Office of Primary Education Service Area 1 found that the overall is at a high level ($\bar{X} = 4.34$, $SD = 0.48$), with skills in the main components. No. 1 Life and career skills Element 1, minimum flexibility and adaptability ($\bar{X} = 3.42$, $S.D. = 0.42$).

2) Guidelines for organizing learning activities to develop learners' skills in the 21st century of 2 small schools under the Office of Primary Education Service Area 1 from the discussion that the use of learning activities by Use the problem as a base When tested in 2 small schools, it was found that the learners developed higher skills.

Keywords: Skills Of Learners In The 21st Century, Participatory Action Research, Small Schools, Office Of Primary Educational Service Area 1

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 มาตรา 49 บัญญัติไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้ได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2550) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 10 กำหนดสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา ระบุว่าจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายโดยสนองตามที่บัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ประชากรจึงควรได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจในการจัดบริการ สนับสนุนและส่งเสริมพัฒนาการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนในวัยเรียน ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความมุ่งมั่นปฏิบัติงานและ ขับเคลื่อนให้การศึกษาเพื่อเด็กไทยในอนาคตเติบโตอย่างพร้อมสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมไทย ปัจจุบันมีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 32,288 โรงเรียน โดยแบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาที่มีนักเรียนต่ำกว่า 300 คนลงไป จำนวน 24,893 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ

77.09 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549) เป็นโรงเรียนที่ขาดแคลนทรัพยากรบุคคล งบประมาณ และการบริหารจัดการที่ดี พอสรุป สภาพและปัญหาได้ คือ

- 1) ด้านการบริหารจัดการ ในอดีตที่ผ่านมามีการคมนาคมไม่สะดวก รัฐบาลจึงสร้าง โรงเรียนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยอยู่ ปัจจุบันความจำเป็นดังกล่าวลดลงประกอบกับแนวโน้มประชากรลดลงจึงทำให้เกิดโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมาก โรงเรียนขนาดเล็กจึงมีอัตราส่วน ครูต่อนักเรียน นักเรียนต่อห้องเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน ค่าใช้จ่ายต่อนักเรียน 1 คนสูงกว่าโรงเรียน ขนาดอื่น ๆ อีกด้านหนึ่งยังมีโรงเรียนขนาดเล็กที่อยู่ในพื้นที่พิเศษห่างไกล บนภูเขาสูง บนเกาะ ชายขอบ ของประเทศอีกส่วนหนึ่ง นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการบริหาร จัดการ การใช้ข้อมูลสารสนเทศและนำผลการประเมินงาน/โครงการมาวางแผน ปรับปรุง พัฒนางาน ยังมีน้อย และยังมีประชากรในวัยเรียนเคลื่อนย้ายอพยพไปรับจ้างงานต่างจังหวัดซึ่งเป็นอุปสรรคใน การดำเนินงานของโรงเรียน
- 2) ปัญหาด้านการเรียนการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนในสภาพที่ครูไม่ครบชั้น นักเรียนมีจำนวนน้อยในแต่ละชั้น ครูสอนไม่เต็มเวลา เต็มความสามารถ เพราะมีภารกิจนอกเหนือการสอน หลักสูตรไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สื่อการเรียนการสอน และแหล่งเรียนรู้มีจำกัด สาเหตุมาจากโรงเรียนรับงบประมาณน้อย สื่อเทคโนโลยี ที่มีอยู่อย่างจำกัดและที่โรงเรียนมีอยู่ไม่สามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ
- 3) ปัญหาด้านความพร้อมเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุน โรงเรียนขนาดเล็กได้รับการจัดสรร บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ สิ่งก่อสร้างเป็นจำนวนน้อย สภาพอาคารเก่าทรุดโทรม โรงเรียนไม่สามารถระดมทุนจากผู้ปกครองและชุมชนได้มากนัก เนื่องจากผู้ปกครองและชุมชนยากจน ฉะนั้น ตัวป้อนคือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กมาจากครอบครัวยากจน
- 4) ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน พบว่า บทบาทยังมีไม่มาก การประสานงานกับหน่วยงานอื่นมี น้อยมาก ในบางพื้นที่ไม่มีเลย ชุมชน ผู้ปกครอง มีฐานะยากจนไม่สามารถส่งเสริมสนับสนุน การ ดำเนินงานของโรงเรียนและการเรียนของบุตรหลานได้เท่าที่ควร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 มีโรงเรียนขนาดเล็ก ที่พบปัญหาสอดคล้องกับปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผลการสอบ O - NET ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ตลอดจนยุคปัจจุบันเป็นยุคศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้และการดำรงชีพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1, 2561) คณะครุศาสตร์ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู สร้างความร่วมมือกับสถานศึกษา โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ทำความร่วมมือกับโรงเรียนเครือข่ายเพื่อร่วมกันพัฒนานักศึกษาคูของ

คณะครุศาสตร์ให้พร้อมต่อการเป็นครูที่ดี ครูยุคใหม่ ครูมืออาชีพ ครูอนาคตแห่งศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่ได้กำหนดความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ยึดหลักการจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องเพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 มาตรา 8 (6) ที่กล่าวว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏต้องประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่น ๆ ทั้งในและต่างประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2547) ผู้วิจัยเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในท้องถิ่น โดยเฉพาะของโรงเรียนขนาดเล็ก จึงสนใจศึกษาการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยมาพัฒนาการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1” เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตาม 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาระดับทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 รายละเอียดขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น ดังนี้

ประชากร คือ นักเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 2 แห่ง คือ โรงเรียนวัดบางปลาน้ำ และโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาธรรม จำนวน 108 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนโรงเรียนวัดบางปลาน้ำ และโรงเรียนวัดราษฎร์ศรัทธาธรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 108 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่มใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 10 คน ประกอบด้วย 1) ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 2) ตัวแทนผู้ทรงคุณวุฒิของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ 3) ตัวแทนผู้บริหารคณะครุศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยเป็นแบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อศึกษาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะคำถามเป็นแบบประเมินค่า ตามแบบของลิเคอร์ท

การสร้างเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ผลงานที่เกี่ยวข้องกับทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 แล้วนำมาสร้างแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาระดับทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง
4. นำแบบสอบถามที่ได้รับจากผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเพื่อปรับปรุงแบบสอบถามให้ถูกต้องเหมาะสม
5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยวิธีการหาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Person's Product – Moment Correlation efficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ อยู่ระหว่าง .54 – .93

6. นำแบบสอบถามที่มีค่าอำนาจจำแนกแต่ละข้อ ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป มาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (alpha

coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, L.J, 1990) และได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .98

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) และมีความสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามด้วยเทคนิคเดลฟาย ดำเนินการดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อศึกษาระดับทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลที่ได้จากนำข้อมูลจากการสนทนากลุ่มมาทำการถอดเทป และวิเคราะห์เนื้อหา ตามกรอบสนทนากลุ่ม เพื่อนำเสนอในรูปความเรียงต่อไป

3. นำแนวทางไปดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้ผลการพัฒนาทักษะแล้วนำไปเปรียบเทียบกับระดับทักษะในชั้นตอนที่ 1 โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.48) โดยมีทักษะในองค์ประกอบหลักที่ 1 ทักษะชีวิตและอาชีพต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.42) องค์ประกอบหลักที่ 2 ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.50) องค์ประกอบหลักที่ 4 ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.47) องค์ประกอบหลักที่ 5 ทักษะการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.45) องค์ประกอบหลักที่ 6 ทักษะการร่วมมือ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.57)

2. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 จากการสนทนากลุ่มเห็นว่าให้ใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เมื่อนำไปทดลองในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 แห่ง ในองค์ประกอบที่ผู้เรียนมีทักษะต่ำสุด คือในองค์ประกอบหลักที่ 1 ทักษะชีวิตและอาชีพด้านความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.42) พบว่า

ผู้เรียนมีการพัฒนาในทักษะสูงขึ้น คืออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.59) ดังความคิดเห็นในการสนทนากลุ่มดังนี้

1. ประเด็นคำถาม ผลการวิเคราะห์ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับโรงเรียนของท่านหรือไม่ อย่างไร ผลการสนทนากลุ่มในประเด็นนี้ : สรุปได้ว่า ผู้ร่วมสนทนาเห็นด้วยกับผลการวิจัย เพราะสอดคล้องสภาพจริงของโรงเรียน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่านักเรียนมีภารกิจเกี่ยวกับการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ในแต่ละวัน ประกอบกับนักเรียนยังต้องมีการกิจกรรมอื่น ๆ ที่ต้องกระทำด้วย

2. โรงเรียนของท่านใช้วิธีใดหรือกิจกรรมใดในการแก้ไขหรือพัฒนาทักษะที่มีปัญหาของผู้เรียน (เน้นทักษะชีวิต ด้านความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว) ผลการสนทนากลุ่มในประเด็นนี้ : สรุปได้ ดังนี้ 1) แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่โรงเรียนใช้อยู่ในปัจจุบันคือการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem - Based Learning หรือ PBL) และสะเต็มศึกษา (STEM Education) 2) แผนการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมที่โรงเรียนใช้อยู่ในปัจจุบันคือ การสร้างเครือข่ายการจัดค่าย เช่น ค่ายคุณธรรม ค่ายวิชาการที่แบ่งเป็นฐานการสอนแบบโครงงาน การสอนโดยใช้กิจกรรมแผนการสอนใช้ 5 W 2H

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากกลุ่มสนทนา:

1. แนวทางการจัดการเรียนการสอนและแผนการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เสนอนำเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต ด้านความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว นี้ โรงเรียนควรเริ่มใช้ที่ระดับปฐมวัย เพื่อให้เกิดผลเชิงพัฒนาในระยะยาว

2. การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนของครู ควรมีการแบ่งกลุ่มให้เหมาะสม เช่น 4 -5 คน และควรมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มครูควรใช้เทคนิค/กิจกรรม: พี่สอนน้อง สอนแบบโครงงานวิทยาศาสตร์

อภิปรายผล

1. ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีทักษะในองค์ประกอบหลักที่ 1 ทักษะชีวิตและอาชีพต่ำสุด อยู่ในระดับปานกลาง องค์ประกอบหลักที่ 2 ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก องค์ประกอบหลักที่ 4 ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก องค์ประกอบหลักที่ 5 ทักษะการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก องค์ประกอบหลักที่ 6 ทักษะการร่วมมือ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทวัน จันทร์กลิน ซึ่งได้ศึกษาปัญหาการบริหารจัดการคุณภาพในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านเนินมะปราง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่าปัญหาด้านทักษะชีวิตมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (นันทวัน จันทร์กลิน, 2557)

2. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 พบว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนควรจะใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem - Based Learning หรือ PBL) สามารถพัฒนาทักษะชีวิต ด้านความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัวของนักเรียนได้ โดยจัดรวมหรือนำเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ มาร่วมในแต่ละขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ พลอยแสง ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษากับการสื่อสารที่จัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem - Based Learning/PBL) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษากับการสื่อสารที่จัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน พบว่า คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาภาษากับการสื่อสารที่จัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ก่อนเรียนเท่ากับ 20.20 และ จากส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 3.80 คิดเป็นร้อยละ 67.33 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน และ คะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน เท่ากับ 25.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.93 คิดเป็นร้อยละ 85.56 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน (เกรียงศักดิ์ พลอยแสง, 2553) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา ภูมิ ได้ทำวิจัยเรื่องผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem - Based Learning) เรื่องอัตราส่วนและร้อยละที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และ ความสามารถในการใช้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาและการใช้เหตุผลทางคณิตศาสตร์สูงขึ้นหลังจากได้รับการเรียนรู้ โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (วาสนา ภูมิ, 2555)

สรุป

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยศึกษาผ่านวัตถุประสงค์ ทั้ง 2 ข้อ พอสรุปได้ดังนี้ ระดับทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จะเชิงเทรา เขต 1 ทั้ง 6 องค์กรประกอบหลัก โดยรวมอยู่ในระดับมาก การดำเนินการศึกษาระดับทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เมื่อได้ระดับทักษะที่ต้องปรับปรุงแล้วจึงนำไปสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนำไปพัฒนาผู้เรียนในทักษะที่ต้องปรับปรุง ซึ่งพบว่าทักษะที่ต้องปรับปรุงคือ ทักษะชีวิตและอาชีพ จากการสนทนากลุ่มได้แนวทางในการพัฒนาคือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน จึงใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมปรากฏผลว่าผู้เรียนมีผลการพัฒนาดีขึ้นอย่างชัดเจน จากการศึกษาการวิจัยทำให้ทราบระดับทักษะและนำแนวทางการจัด

กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 2 แห่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้บริหารการศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมในการพัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยใช้การวิธีการที่หลากหลาย มีการวัดผลประเมินผลที่เป็นรูปธรรม

1.2 ผู้บริหารการศึกษาควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้เข้ารับการอบรมพัฒนาเกี่ยวกับแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ทราบปัญหาและแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนต่อไป

2.2 ควรศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2553* (ฉบับที่ 3). กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด.

เกรียงศักดิ์ พลอยแสง. (2553). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษากับการสื่อสารที่จัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning/PBL)*. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

นันทวัน จันทร์กลีน. (2557). *การศึกษาปัญหาการบริหารจัดการคุณภาพในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านเนินมะปราง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 2*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

วาสนา ภูมิ. (2555). *ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เรื่องอัตราส่วนและร้อยละที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการใช้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. (2561). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2561*. ฉะเชิงเทรา: กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1.

- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2547). พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). แนวทางการจัดทำสาระการเรียนรู้
ท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2550). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.
กรุงเทพมหานคร: สำนักกฎหมาย.
- Cronbach, L.J. (1990). *Essential of Psychological testing*. New York: Haper Collins.